

Aangeboden aan de gemeenteraad van Nederweert, woensdag 6 april 2022

Rapportage, analyse en advies van de informateur.

1. Inleiding

Van 14 t/m 16 maart vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats.

Op zaterdag 19 maart heeft een bijeenkomst van vertegenwoordigers van de fracties in de gemeenteraad van Nederweert de keuze gemaakt een beroep te doen op de inzet van een informateur. Dit als startpunt van een proces tot vorming van een coalitie, programma en bestuurscollege voor de periode 2022 – 2026. De bijeenkomst bracht die dag naar buiten, unaniem te willen kiezen voor de inzet van Anton Kirkels als informateur. Deze heeft een tweetal dagen genomen om zich in te lezen en (werk)afspraken te kunnen maken; op 24 maart zijn dan de fysieke gesprekken met alle fracties, vertegenwoordigd in de nieuwe gemeenteraad van Nederweert, van start gegaan. De gesprekken hebben zich uitgestrekt over twee rondes. Tussentijds is tweemaal de burgemeester van de gemeente Nederweert geconsulteerd zodat de informateur ook kennis kon nemen van haar visie op de ontwikkelingen.

2. Opdracht

De bijeenkomst van raadsleden van 19 maart heeft een opdracht aan de informateur geformuleerd waarin de volgende vragen en aandachtspunten zijn verwoord:

- Welke raadsbrede hoofdlijnen zijn er te onderkennen ?
- Welke partijen zijn bereid om samen te werken in een stabiele en brede coalitie ?
- Hoe denken de partijen zorg te dragen voor voldoende balans tussen oppositie en coalitie?
- Hoe zien de partijen de contouren van deze samenwerking ?
- Inventariseren van gevoeligheden op persoonlijk vlak

De informateur kreeg het verzoek mee, bij voorkeur binnen het tijdsbestek van drie weken, zijn bevindingen in een rapportage aan te leveren, ter bespreking onder de opdracht gevende raadsleden.

3. Aanpak

De informateur heeft een gespreksomgeving ingericht waarin plaats was voor open – statements van de partij / fractie vertegenwoordigers; daarnaast is aan de hand van een universeel toegepaste lijst van vragen en aandachtspunten een beeld ontstaan hoe partijen /

fracties er in zitten. Dit zowel op zaken als beleidsinhoud, politieke verhoudingen, effectieve samenwerking, goede persoonlijke verhoudingen in de raad, gewenste balans en rol van oppositie en coalitie, maar ook de voorkeuren van coalitievorming en de (on)mogelijkheden die hierin zichtbaar worden. Voor de eerste ronde is anderhalf uur per fractie uitgetrokken, voor de tweede ronde circa een uur. De informateur heeft een vertrouwensvolle en veilige gespreksomgeving willen scheppen waarin vrijuit gesproken kon worden. Dat neemt niet weg dat standpunten en posities, zoveel als mogelijk veralgemeniseerd, bij partijen gecheckt moesten worden, met als doel een helder beeld te krijgen.

De informateur heeft de organieke steun gekregen van de griffier die ook bijna alle gesprekken heeft bijgewoond. Helaas is dit tegen het einde van het proces niet helemaal meer gelukt vanwege uitval door ziekte.

4. Bevindingen

a. Over de vorm van werken en de verhoudingen in de raad

Geconstateerd mag worden dat de verhoudingen binnen de Nederweeter 'politieke gemeenschap' doorgaans goed zijn. Men zou daarop verder door kunnen bouwen door ook meer ontmoetingen buiten de raadsarena te creëren, onderling én met de inwoners en belanghebbenden van deze gemeente. Méér (onderling) contact over de gehele breedte van de raad, op weg naar het formele debat en besluitvorming binnen de gemeenteraad, zal bijdragen aan verdere collegiale verhoudingen, zo hebben veel fracties dat te verstaan gegeven. Opgelopen persoonlijke gevoeligheden spelen, bij de een meer dan bij de ander. Uiteindelijk wil men daarin zijn houding vinden binnen de professionaliteit van het raadslidmaatschap of het bestuursambt en zich concentreren op de inhoud. Natuurlijk heelt tijd weliswaar vele wonden maar een oplossing ligt in mensenhand. Aansluiten bij de veelal positieve politieke cultuur van Nederweert is aan te bevelen: *duidelijk op de zaak, collegiaal op de persoon*. De raad kan, mits zij daar de waarde van inziet, zo een tegenwicht bieden tegen de woelige buitenwereld waar verruwing in de communicatie en bejegening van politici helaas tot een maatschappij breed verschijnsel is geworden. *In Nederweert doen we dat anders!*

Meerdere fracties hebben hun inbreng gewijd aan het verder betrekken van de burger bij het politiek afweging - en besluitvormingsproces. Onder de inbreng wordt meermaals het model van de 'burgerraad' genoemd. De concrete betekenis van deze term is echter minder breed gedragen. Zo ziet 'n fractie meer in een invulling met een thematische aanleiding en wil een burgergremium niet institutionaliseren; een andere fractie ziet meer in de vorm van burger panels waar expertise van buiten-de-raad en -organisatie beschikbaar gemaakt kan worden. Daarnaast is de vraag ook gesteld of het doen van een dergelijk beroep op de bewust participerende burger, niet een doublure vormt met andere vormen van burgerparticipatie en deelname hierin vanuit verenigingen, stichtingen of burgerwerkgroepen.

De informateur adviseert: betrek deze punten in de programmavorming en al het verdere in het collectief uitwerken van de samenwerking als gemeenteraad.

b. Over de inhoud en een programma

In nagenoeg alle gesprekken tijdens de eerste gespreksronde tekende de formateur bij de fracties eenzelfde constatering op: *we zijn het over 70 tot 80% van de inhoud op voorhand wel eens*. Een opvallende constatering waar Nederweert zich ten opzichte van nogal wat vergelijkbare gevallen (positief) onderscheidt. Programma vergelijking geeft inderdaad een bevestigend beeld van overeenstemming over onderwerpen:

- Wonen, zorg en onderwijs
- Duurzaamheid en groen
- Accommodaties en verenigingen
- Werk en inkomen
- Recreatie en toerisme
- Jongeren - cultuur en sport

Waarbij zei opgemerkt dat deze opsomming voor rekening komt van de informateur.

De volgende opvallende constatering is de daarop volgende vaak gebezigde uitspraak: *... en over de andere onderwerpen worden we het wel eens*. Deze taakstelling die de raadsfracties zich zelf geven, dekt een lijst van onderwerpen af die de informateur als volgt inschat:

- Afval en veiligheid
- Bedrijvenlocaties
- Centrum ontwikkeling
- Mobiliteit en infrastructuur
- Participatie en communicatie
- Financiën en begroting

Deze verder door te ontwikkelen dossiers verdienen ruime aandacht in de zin van consensus, op weg naar een programma. De lijst is niet limitatief en ook hier voor rekening van de informateur.

Daarentegen constateert de informateur dat er een geclusterd onderwerp is waaraan partijen veel aandacht zullen moeten besteden in de vorming van een akkoord:

- Landbouwbeleid en transitie buitengebied

De informateur merkt op dat de verschillen in aanpak over dit onderwerp de partijen stuurt in hun voorkeuren voor samenwerkingspartners. Daarover meer in hoofdstuk **4c**.

Welke vorm van een programma heeft bij de fracties een voorkeur? De informateur heeft de gesprekspartners uitgebreid doen reflecteren op de verschillende modellen zoals een raadsakkoord, breed akkoord en het klassieke coalitie akkoord. Gebleken is dat, hoewel sommigen een raadsakkoord als ideaal nastrevenswaardig model zien, dit nú niet heel erg realistisch is. Varianten op onderdelen worden dan ook aangedragen, zoals: een akkoord op hoofdlijnen met de hele raad en een uitwerking in detail door een coalitie, óf de suggestie: gebruik het model van een raadsakkoord voor opgaven uit te werken die een langere looptijd hebben, zoals bijvoorbeeld een toekomstvisie. Een eensluidende lijn hebben de fracties (nog) niet. Die kan natuurlijk in het collectief uitwerken van de samenwerking als gemeenteraad gevonden worden.

De informateur adviseert voor dit moment, coalitievorming en het opstellen van een akkoord, op basis van een coalitieakkoord.

c. Over samenwerking en een coalitie

Uitgebreid hebben de partijen gereflecteerd naar de informateur over de vormen van samenwerking; smal, breed of afspiegelingscoalitie. Alle fracties hebben zich uitgesproken voor een brede en stabiele coalitie (dat lag al in de opdracht besloten) met een ruime meerderheid. Daarnaast hechten partijen aan een zekere balans. Balans die de juiste ruimte houdt voor coalitie maar ook voor de oppositie. Het democratisch proces is er bij gebaat dat ook een oppositie van formaat het werk kan doen.

De informateur heeft geconcludeerd dat dit vraagt om een coalitie van drie partijen, niet uit te sluiten als dit noodzakelijk of gewenst mocht blijken, een vier partijen coalitie. De informateur heeft dit in de tweede gespreksronde (nogmaals) nagegaan en voor dit uitgangspunt brede instemming gevonden.

Vanuit de bestaande situatie geredeneerd, is de huidige coalitie onderzocht of er uitzicht bestaat op voortzetting door aanvulling met een toe te voegen fractie. De coalitie:

- ❖ JAN + Nederweert Anders + D66 kan door toevoeging van een vierde fractie een meerderheid verwerven. Deze coalitie optie wordt door een aantal van de vier als wenselijk, doch niet door alle vier als even logisch gezien. Binnen één fractie behoort het in het geheel niet tot de voorkeuren. Daarmee is het perspectief voor deze coalitievorming nú zeer beperkt.

Meerdere fracties hebben aangegeven te willen werken aan een coalitie rondom de (op voorhand meerderheid vormende) fractie CDA + JAN. Op basis van de wens te komen tot een drie partijen coalitie worden hier vooral genoemd, de twee combinaties:

- ❖ CDA + JAN + VVD, en
- ❖ CDA + JAN + D66

Andere partijen hebben aangegeven niet in te zijn om een coalitie te maken met CDA + JAN

De informateur heeft in de tweede gespreksronde goed verstaan dat binnen de genoemde drie partijen coalities, een voorkeur bestaat voor de combinatie CDA + JAN + VVD. Partijen vermelden dat dit hoofdzakelijk gebaseerd is op inhoudelijke standpunten en de aanpak van opgaven en uitdagingen.

De informateur adviseert dan ook (als eerste) de mogelijkheid te geven aan de partijen CDA + JAN + VVD een coalitie te vormen en inhoudelijke gesprekken gericht op een coalitie akkoord te openen.

5. Verdere aanbevelingen van de informateur, hoe nu verder ?

Naast de aanbevelingen met betrekking tot programma en coalitievorming, wil de informateur als advies aangeven, de wenselijkheid van een openbaar debat van u als gemeenteraad over de verkiezingsuitslag, de bevindingen uit deze rapportage en de vervolgstappen. Daarmee doet u als raad recht aan uw democratische functie in het openbaar én investeert u gezamenlijk in de goede onderlinge verhoudingen voor de komende jaren.

Verwacht mag worden dat het proces verder wordt gezet met een informatie – tweede fase waarin het voornamelijk zal draaien om de onderhandelingen tot een inhoudelijk akkoord te komen. Daarna het formatieproces waarin ook concreet een College van B&W gevormd wordt; naast de reeds zetelende burgemeester, de personen die bestuursverantwoordelijkheid gaan dragen, worden geselecteerd.

De informateur adviseert: een opvolgend informateur aan te wijzen uit de gemeenschap van Nederweert zélf die heel goed bekend is met de dossiers en uitdagingen waar het gemeentebestuur voor gesteld is. Zij of hij kan als begeleider van de onderhandeling worden ingezet.

6. Dankzegging

De informateur wil dank zeggen in het bijzonder aan de griffier, mevrouw Esther Schrier en andere medewerkers voor de ondersteuning en gastvrijheid. De vergaderzaal waar de informateur zich kon 'nestelen', met de naam "spraakwater", was op zich al inspirerend. De informateur dankt de Nederweerder 'politieke gemeenschap' ook voor het in hem gestelde vertrouwen.

Was getekend,

Anton Kirkels, informateur